

Αθήνα, 21 Νοεμβρίου 2022

ΠΡΟΣ: Εθνικό Οργανισμό Παροχής Υπηρεσιών Υγείας –ΠΕ.ΔΙ Φθιώτιδας

ΥΠ' ΟΨΙΝ: κας Α. Κόρκου – Προϊσταμένης Δ/σης

ΘΕΜΑ: «Γνωμοδότηση σχετικά με το αίτημα πρόσβασης πατέρα ασκούντος την γονική μέριμνα στα προσωπικά δεδομένα της ανήλικης θυγατέρας του που τηρεί ο ΕΟΠΥΥ και την εναντίωση της μητέρας σε αυτό»

Αξιότιμη κυρία Κόρκου,

Σχετικά με το από 16/11/2022 email που μας αποστείλατε αναφορικά με το ανωτέρω θέμα γνωμοδότησης, παραθέτουμε τις ακόλουθες κρίσεις και παρατηρήσεις μας:

1. Σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 1, 3 και 4 του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ): «1. Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να λαμβάνει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας επιβεβαίωση για το κατά πόσον ή όχι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν υφίστανται επεξεργασία και, εάν συμβαίνει τούτο, το δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και στις ακόλουθες πληροφορίες: [...] 2. [...] 3. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρέχει αντίγραφο των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία. [...] 4. Το δικαίωμα να λαμβάνεται αντίγραφο που αναφέρεται στην παράγραφο 3 δεν επηρεάζει δυσμενώς τα δικαιώματα και τις ελευθερίες άλλων.».

2. Στο πλαίσιο του ως άνω δικαιώματος επισημαίνεται, πως το υποκείμενο των δεδομένων θα πρέπει να έχει δικαίωμα πρόσβασης σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία συλλέχθηκαν και το αφορούν και να μπορεί να ασκεί το εν λόγω δικαίωμα ευχερώς και σε εύλογα τακτά διαστήματα, προκειμένου να έχει επίγνωση και να επαληθεύει τη νομιμότητα της επεξεργασίας. Αυτό περιλαμβάνει το δικαίωμα των υποκειμένων των δεδομένων να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα που αφορούν την υγεία τους, για παράδειγμα τα δεδομένα τα οποία περιέχουν πληροφορίες για διαγνώσεις, αποτελέσματα εξετάσεων, αξιολογήσεις από θεράποντες ιατρούς και κάθε παρασχεθείσα θεραπεία ή επέμβαση¹. Ο δε υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να δύναται να παρέχει πρόσβαση εξ αποστάσεως σε ασφαλές σύστημα μέσω του οποίου το υποκείμενο των δεδομένων αποκτά άμεση πρόσβαση στα δεδομένα που το αφορούν.

3. Ως εκ τούτου, για την ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης δεν απαιτείται η επίκληση εννόμου συμφέροντος, αφού αυτό ενυπάρχει και αποτελεί βάση του δικαιώματος πρόσβασης του υποκειμένου να λάβει γνώση πληροφοριών που το αφορούν και οι οποίες έχουν καταχωρηθεί σε αρχείο που τηρεί ο υπεύθυνος επεξεργασίας, έτσι ώστε να πραγματώνεται η βασική αρχή του δικαίου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, που συνίσταται στη διαφάνεια της επεξεργασίας ως προϋπόθεση κάθε

¹ Βλ. σχετικά ΑΠΔ 26/2021

περαιτέρω ελέγχου της νομιμότητάς της εκ μέρους του υποκειμένου των δεδομένων². Ομοίως, δεν απαιτείται η επίκληση των λόγων για τους οποίους το υποκείμενο των δεδομένων επιθυμεί την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης³. Επομένως, ενόψει του ότι δεν απαιτείται επίκληση των λόγων για τους οποίους το υποκείμενο των δεδομένων ασκεί το εν λόγω δικαίωμα, παρέπεται ότι για την ικανοποίηση του εν λόγω αιτήματος δεν θα πρέπει η ικανοποίηση του δικαιώματος να εξαρτάται από την τυχόν προηγούμενη κρίση του υπεύθυνου επεξεργασίας ως προς το αν δικαιολογείται η άσκηση του δικαιώματος αυτού ή όχι⁴.

4. Σύμφωνα με το άρθρο 12 ΓΚΠΔ: «1. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για να παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων [...] κάθε ανακοίνωση στο πλαίσιο των άρθρων 15 [...] 2. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας διευκολύνει την άσκηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων που προβλέπονται στα άρθρα 15 [...] 3. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων πληροφορίες για την ενέργεια που πραγματοποιείται κατόπιν αιτήματος δυνάμει των άρθρων 15 έως 22 χωρίς καθυστέρηση και σε κάθε περίπτωση εντός μηνός από την παραλαβή του αιτήματος. Η εν λόγω προθεσμία μπορεί να παραταθεί κατά δύο ακόμη μήνες, εφόσον απαιτείται, λαμβανομένων υπόψη της πολυπλοκότητας του αιτήματος και του αριθμού των αιτημάτων. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας ενημερώνει το υποκείμενο των δεδομένων για την εν λόγω παράταση εντός μηνός από την παραλαβή του αιτήματος, καθώς και για τους λόγους της καθυστέρησης. [...] 4. Εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν ενεργήσει επί του αιτήματος του υποκειμένου των δεδομένων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ενημερώνει το υποκείμενο των δεδομένων, χωρίς καθυστέρηση και το αργότερο εντός μηνός από την παραλαβή του αιτήματος, για τους λόγους, για τους οποίους δεν ενήργησε και για τη δυνατότητα υποβολής καταγγελίας σε εποπτική αρχή και άσκησης δικαστικής προσφυγής.».

5. Επιπλέον, το άρθρο 1510 ΑΚ περί γονικής μέριμνας ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «Η μέριμνα για το ανήλικο τέκνο είναι καθήκον και δικαίωμα των γονέων (Γονική μέριμνα), οι οποίοι την ασκούν από κοινού. Η γονική μέριμνα περιλαμβάνει την επιμέλεια του προσώπου, τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του τέκνου σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία ή δίκη, που αφορούν το πρόσωπο ή την περιουσία του...». Εξάλλου, το άρθρο 1513 ΑΚ ορίζει, μεταξύ άλλων τα εξής: «Στις περιπτώσεις διαζυγίου η ακύρωσης του γάμου και εφόσον ζουν και οι δύο γονείς, η άσκηση της γονικής μέριμνας ρυθμίζεται από το δικαστήριο. Η άσκηση της γονικής μέριμνας μπορεί να ανατεθεί στον έναν από τους γονείς ή, αν αυτοί συμφωνούν ορίζοντας συγχρόνως τον τόπο διαμονής του τέκνου, στους δύο από κοινού. Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει διαφορετικά, ιδίως να κατανείμει την άσκηση της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων ή να την αναθέσει σε τρίτον...».

6. Σύμφωνα με πάγια νομολογία της Αρχής Προστασίας Δεδομένων (εφεξής η «Αρχή»)⁵, ο ασκών τη γονική μέριμνα του ανήλικου τέκνου του (άρ. 128 και 1510 ΑΚ), ακόμα κι εκείνος που δεν έχει την επιμέλεια αυτού, έχει καταρχήν ως νόμιμος εκπρόσωπός του το δικαίωμα πρόσβασης του ανωτέρω άρθρου 15 στα στοιχεία που αναφέρονται στο ανήλικο τέκνο του, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά από δικαστική απόφαση (πχ. απόφαση που ορίζει ως ασκούντα τη γονική μέριμνα τον άλλο γονέα, απόφαση απαγόρευσης επικοινωνίας με το παιδί κλπ).

7. Συνεπώς, ο πατέρας ως ασκών τη γονική μέριμνα του ανήλικου τέκνου του από κοινού με τη σύζυγό του ή την πρώην σύζυγό του, έχει κατ' αρχήν δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα του τέκνου του, όπως προκύπτει από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1510 και 1513 ΑΚ και 15 του ΓΚΠΔ, χωρίς

² Βλ. ενδεικτικά ΑΠΔ 26/2021, 2/2020, 23/2020, 16/2017, 98/2014, 149/2014, 72/2013 και 71/2013

³ Βλ. σχετικά ΑΠΔ 26/2001

⁴ Βλ. σχετικά ΑΠΔ 26/2001

⁵ Βλ. ενδεικτικά ΑΠΔ 26/2021, 4/2020, 53/2010, 24/2009

μάλιστα, να απαιτείται περαιτέρω η συνδρομή στο πρόσωπό του συγκεκριμένου εννόμου συμφέροντος, καθώς και ο πατέρας ως ασκών τη γονική μέριμνα του ανήλικου τέκνου του ταυτίζεται με το υποκείμενο των συγκεκριμένων δεδομένων⁶.

8. Σύμφωνα με το άρθρο 90 παρ. 6 ν. 4368/2016, το οποίο τροποποίησε το άρθρο 12 παρ. 6 ν. 4238/2014: «Στα πλαίσια των προηγούμενων εδαφίων δημιουργείται και τηρείται στον ΕΟΠΥΥ ηλεκτρονικός φάκελος δαπάνης ασφάλισης υγείας δικαιούχου. Ο δικαιούχος περίθαλψης έχει άμεση πρόσβαση στις δαπάνες που τον αφορούν, κατόπιν προηγούμενης πιστοποίησής του που διενεργείται από εξουσιοδοτημένους φορείς, και δυνατότητα αμφισβήτησης αυτών σε περίπτωση μη πραγματοποιήσεώς τους. Η επεξεργασία των δεδομένων υπόκειται σε κατάλληλα και ειδικά μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των φυσικών προσώπων στον τομέα της δημόσιας υγείας σύμφωνα με το Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων (Κανονισμός ΕΕ 679/2016) και αποσκοπεί στην πραγματική παροχή υγειονομικής περίθαλψης, στην πραγματική πρόσβαση όλων σε αυτήν, στη διασφάλιση των πόρων που διατίθενται για την υγειονομική περίθαλψη, τον έλεγχο των δαπανών και την αποτελεσματική χρηματοδότηση της υγειονομικής περίθαλψης. ...».

9. Εν προκειμένω, ο Δ.Γ. απήχθη στον ΕΟΠΥΥ την πρόσβαση στον ηλεκτρονικό φάκελο της ανήλικης θυγατέρας του, που τηρείται στον ΕΟΠΥΥ, ως ασκών από κοινού με την πρώην σύζυγό του και μητέρα της ανήλικης την γονική μέριμνα της τελευταίας. Μάλιστα, ο αιτών προσκόμισε την υπ' αριθμ. 28/ΕΜ/2012 Απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αμφισσας, από την οποία προκύπτει η λύση του μεταξύ των ανωτέρω γονέων της ανήλικης ασφαλισμένης γάμος καθώς και η ύπαρξη του από 10.01.2011 Ιδιωτικού Συμφωνητικού για την ρύθμιση της επιμέλειας του ανήλικου τέκνου τους και την επικοινωνία του πατέρα με αυτό. Επιπροσθέτως, προσκομίσθηκε στον ΕΟΠΥΥ από τον αιτούντα το ως άνω από 10.01.2011 Ιδιωτικό Συμφωνητικό (χωρίς επικύρωσή του από το Δικαστήριο), βάσει του οποίου, αν και η επιμέλεια της ανήλικης ασφαλισμένης θα ασκείται από την μητέρα της, η γονική μέριμνα αυτής θα ασκείται από κοινού με τον πατέρα. Μάλιστα, αναφέρεται σε αυτό, ότι και οι δύο γονείς θα μεριμνούν για την υγεία του ανήλικου τέκνου τους καθώς και για την αποκατάσταση και θεραπεία των προβλημάτων που αντιμετωπίζει. Επίσης, σημειώνεται σε αυτό, ότι το ποσό της διατροφής που θα δίνει ο πατέρας θα καλύπτει, μεταξύ άλλων, μέρος των προγραμματισμένων μηνιαίων θεραπειών της θυγατέρας του σε διάφορες ειδικότητες ιατρών προς αποκατάσταση των κινητικών και γνωστικών λειτουργιών της. Επιπλέον, υπάρχει συμφωνία μεταξύ τους και για συγκεκριμένες περιπτώσεις που θα γίνεται από κοινού καταβολή ποσών για την αποκατάσταση των ιατρικών προβλημάτων της θυγατέρας τους. **Συνεπώς, ενόψει των ανωτέρω, κρίνεται, ότι ο αιτών ως ασκών την γονική μέριμνα της ανήλικης ασφαλισμένης θυγατέρας του δικαιούται πρόσβασης στο ηλεκτρονικό αρχείο της τελευταίας που τηρείται από τον ΕΟΠΥΥ.**

10. Σημειώνεται, ότι στην περίπτωση που στα πλαίσια άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης εντός των παραπάνω πλαισίων υφίσταται το ενδεχόμενο λήψης γνώσης πληροφοριών που αφορούν και σε στοιχεία τρίτου προσώπου (λ.χ. αποδείξεις, φορολογικά παραστατικά για ποσά που κατέβαλε η μητέρα), ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι αυτός που θα κρίνει κατά περίπτωση για τη χορήγηση ή μη σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στο άρ. 6 παρ. 1 ΓΚΠΔ⁷. Η σχετική απόφαση του υπευθύνου επεξεργασίας, θετική ή αρνητική, θα πρέπει να είναι τεκμηριωμένη στο πλαίσιο της βασικής αρχής της λογοδοσίας του αρ. 5 παρ. 2 ΓΚΠΔ. Ωστόσο, σημειώνεται, ότι βάσει απόφασης και της Αρχής⁸, στην περίπτωση αυτή, ακόμη κι αν γίνει δεκτό ότι υφίστανται και προσωπικά δεδομένα της μητέρας που υπόκεινται σε επεξεργασία, το δικαίωμα πρόσβασης του πατέρα ασκούντος τη γονική μέριμνα στα δεδομένα του τέκνου του μπορεί να περιορισθεί και, συνεπώς, να απαγορευθεί, μόνο εάν

⁶ Βλ. σχετικά ΑΠΔ 26/2021

⁷ Βλ. σχετικά ΑΠΔ 4/2020

⁸ Βλ. σχετικά ΑΠΔ 4/2020

επηρεάζονται δυσμενώς τα δικαιώματα και οι ελευθερίες άλλων, δηλαδή της μητέρας, σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 4 ΓΚΠΔ⁹. Η απλή άρνηση και εναντίωση της μητέρας για χορήγηση των αιτούμενων εγγράφων σε συνδυασμό με την έλλειψη επίκλησης δυσμενούς επίδρασης στα δικαιώματα και τις ελευθερίες της μητέρας, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αποτελέσει πρόσκομμα στην ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης¹⁰. Επιπροσθέτως, σύμφωνα και με τη νομολογία της Αρχής¹¹, ακόμα κι εάν γίνει δεκτό, ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις δαπάνες που τηρούνται στο ΦΑΥ του ανήλικου τέκνου εμμέσως αφορούν και στην μητέρα, η οποία διαχειρίστηκε το ζήτημα της καταβολής και κάλυψής τους, αυτό δεν συνεπάγεται ότι δεν περιέχουν και πληροφορίες του ανήλικου τέκνου (λ.χ. αναγραφή σε αυτά του ονοματεπωνύμου του) και άρα συνιστούν, με την στενή έννοια του όρου, και προσωπικά δεδομένα του ανήλικου.

11. Εν προκειμένω, η μητέρα της ανήλικης ασφαλισμένης με ηλεκτρονικό της μήνυμα προς τον ΕΟΠΥΥ εναντιώθηκε στην αιτούμενη από τον πατέρα πρόσβαση στα δεδομένα του ανήλικου τέκνου τους που τηρούνται στον ΕΟΠΥΥ, επικαλούμενη ότι έχει την αποκλειστική επιμέλεια της ανήλικης και ότι οποιαδήποτε έτερη πρόσβαση θα πρέπει να επιτραπεί μόνο με εισαγγελική παραγγελία καθώς και ότι στο σχετικό ηλεκτρονικό αρχείο υφίστανται και δικά της δεδομένα, δηλαδή αποδείξεις και δαπάνες που η ίδια κατέβαλε. Ωστόσο, σημειώνεται, ότι σύμφωνα με το άρθρο 29 παρ. 4 του Ν.4938/2022, η χορήγηση εισαγγελικής παραγγελίας σε νομικά ή φυσικά πρόσωπα που έχουν δικαίωμα ή έννομο συμφέρον προς τούτο, μπορεί να δοθεί από τον εισαγγελέα, εφόσον έχει προηγηθεί αποδεδειγμένη με έγγραφα άρνηση παράδοσης ή χορήγησης τους των αιτούμενων εγγράφων ή αντιγράφων από τις υπηρεσίες του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των λοιπών φορέων γενικής κυβέρνησης του άρθρου 14 του Ν. 4270/2014, καθώς και των επιχειρήσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Επιπλέον, ο ΕΟΠΥΥ στα πλαίσια της αρχής της λογοδοσίας (άρθρο 5 του ΓΚΠΔ), προκειμένου αιτιολογημένα και νόμιμα να μην ικανοποιήσει το αίτημα πρόσβασης του πατέρα, θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να προσδιορίσει εάν με την χορήγηση πρόσβασης στον ηλεκτρονικό φάκελο ασφάλισης υγείας του ανήλικου τέκνου του, παρέχεται και η πρόσβαση σε αποδείξεις και φορολογικά παραστατικά σχετικά με την ιατρική παρακολούθηση του εν λόγω ανήλικου τέκνου και, σε θετική περίπτωση, να προσδιορίσει το όνομα, στο οποίο αυτά εκδόθηκαν και των εν γένει δεδομένων που περιλαμβάνουν, ώστε να μορφώσει πλήρη εικόνα περί της υποχρέωσης χορήγησης πρόσβασης του αιτούντος σε αυτά υπό τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν ανωτέρω στην παρ. 10 της παρούσας, λαμβάνοντας υπόψιν, μεταξύ άλλων, την τυχόν δυσμενή επίδραση στα δικαιώματα και τις ελευθερίες τρίτου προσώπου (εν προκειμένω της μητέρας), ως προς το οποίο, ωστόσο, στην συγκεκριμένη περίπτωση δεν προκύπτει να υπάρχει σχετική αναφορά από την μητέρα στο ηλεκτρονικό της μήνυμα.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση.

Με εκτίμηση,

Γεώργιος Βάβουλας

Σύμβουλος AQS Ltd.

⁹ Βλ. σχετικά ΑΠΔ 4/2020

¹⁰ Βλ. σχετικά ΑΠΔ 4/2020

¹¹ Βλ. σχετικά ΑΠΔ 4/2020